

8. sept. 1972.

Folkeavstemning og regjeringsmakt.

Bernt H. Lund og enkelte andre har i forskjellige aviser stilt en del spørsmål i forbindelse med uttalelser fra Gjøvik-møtet om regjeringsspørsmålet etter folkeavstemningen om norsk medlemskap i det europeiske Fellesskap. Jeg beklager at tiden ikke tillater personlige svar på alle slike spørsmål. De viktigste ble klarlagt ved det som ble sagt på Gjøvik, og som er offentlig tilgjengelig for dem det interesserer. La meg likevel presisere noen hovedpunkter:

1. Landsmøtet i Arbeiderpartiet ga med 227 mot 73 stemmer sin tilslutning til Regjeringens forslag om medlemskap i det europeiske Fellesskap. Konklusjonen var denne: "Landsmøtet oppfordrer det norske folk til å stemme for medlemskap i Fellesskapet".

Samtlige partiets fylkesmøter gjorde liknende vedtak. Et positivt vedtak ble også gjort av Landsorganisasjonens kongress med 230 mot 81 stemmer.

2. I Regjeringens erklæring fra Gjøvik-møtet er det blant annet minnet om at en regjering utgått av Arbeiderpartiet i første rekke hviler på den aktive støtte den kan få fra Arbeiderpartiets medlemmer og velgere. Det er sagt at uten denne aktive støtte faller grunnlaget for Regjeringen bort. Skulle Regjeringens forslag bli forkastet ved folkeavstemningen, vil det etter Regjeringens vurdering oppstå en meget alvorlig situasjon for vårt land. Et slikt negativt resultat vil, slik Regjeringen vurderer det, skape en situasjon som både praktisk og politisk tar bort den nåværende regjerings virkemuligheter. Regjeringen har bedt om folkets støtte til et viktig forslag, og skulle svaret bli nei, vil Regjeringen måtte ta følgen av det. - Dette er formuleringer fra Regjeringens erklæring.

3. Med det burde det kunne blitt på det daværende tidspunkt. I en senere pressekonferanse ble det imidlertid stilt en rekke varianter av spørsmålet om hva som så kunne hende, og om også den neste regjering ville utgå fra Arbeiderpartiet.

Jeg svarte at det er ikke det som ligger i det. Det innebærer selvfølgelig ikke det perspektiv at en stiller med 15 nye mann i en ny regjering av Arbeiderpartiet som neste skritt etter at denne regjering eventuelt har gått.

Jeg må her minne om at en regjering utgått av Arbeiderpartiet alltid vil være forpliktet av Arbeiderpartiets politiske program og vedtak. Det er derfor utenkelig at en regjering av Arbeiderpartiet går ut av én dør, og at en politisk forskjellig regjering av Arbeiderpartiet samtidig kommer inn av en annen dør.

Å anstille spekulasjoner om hva som eventuelt skal skje videre i norsk politikk, har akkurat i denne sammenheng neppe synderlig betydning.

4. Regjeringen arbeider i forventningen om at et flertall i Norge vil støtte dens forslag ved folkeavstemningen, og at det også i Danmark vil bli flertall for ja til det europeiske Fellesskap.

Om regjeringsspørsmålet finner jeg det ikke formålstjenlig å spekulere over det, ut over det som er sagt i punktene 2 og 3.

5. Min appell til partiets medlemmer og velgere er selvfølgelig at de følger det råd som er gitt av partiets landsmøte, av våre fylkesmøter og av Landsorganisasjonens kongress. Jeg er selvfølgelig klar over at det er partifeller som ikke finner å kunne gjøre det. Det betyr selvsagt ikke at de "ikke lenger er velkommen i Arbeiderpartiet", eller at de "ikke er ønsket som A-velger eller A-medlem i framtida", for å bruke Bernt H. Lunds uttrykk.

Men dette endrer heller ikke det forhold at hvis splittet oppfatning av en viktig sak hindrer tilstrekkelig støtte til Arbeiderpartiets vedtak og Regjeringens politikk, vil Regjeringen måtte ta følgen av det.